

КАФЕДРА ТЕАТРОЗНАВСТВА

СИЛАБУС

ІНКЛЮЗИВНІ ПРАКТИКИ У СЦЕНІЧНОМУ МИСТЕЦТВІ

Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Ступінь освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	026 Сценічне мистецтво
Освітньо-професійна програма	Сценічне мистецтво («Режисура драматичного театру», «Режисура театру ляльок»)

Курс	4
Семестр	8
ECTS	4
Аудиторних годин	32
Лекції	14
Семінари	18
Практичні	
Індивідуальні	
Самостійна робота	88
Семестровий контроль	Залік (8)

Інформація про викладача

ПІБ, посада	Либо Олена Леонідівна, старша викладачка кафедри театрознавства
Профіль викладача	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/TF/Lybo.pdf https://publons.com/dashboard/summary/ https://scholar.google.com.ua/citations?user=2a2T_DEAAAAJ&hl=uk https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0001-9049-9551
e-mail	e-mail zavlit.berezil@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Силабус навчальної дисципліни «Інклюзивні практики у сценічному мистецтві» розроблено для здобувачів вищої освіти ХНУМ ім. І. П. Котляревського, як одну з вибіркових дисциплін, пов'язаних з інтелектуальною підготовкою бакалаврів творчих спеціалізацій, що відповідають вимогам вищої школи, а також як практичне використання знань у творчій діяльності. Вивчення дисципліни спрямовано на формування соціально важливих навичок сучасного фахівця у сфері сценічного мистецтва. У процесі навчання здобувачі вищої освіти отримають теоретичні знання про доступність, безбар'єрність, інклюзивність сучасного культурного закладу з урахуванням норм вітчизняного законодавства та практичних навичок роботи закладів культури та мистецтва з людьми з інвалідністю та іншими вразливими групами. Здобувачі вищої освіти отримають практичні навички у створенні інклюзивного мистецького проєкту на основі знайомства та дослідження відомих інклюзивних практик, які були створені в українських та європейських театрах. Силабус укладено відповідно до освітньо-творчої програми підготовки здобувачів вищої освіти. Силабус укладено відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчання. Силабус визначає обсяги знань, які повинні опанувати здобувачі вищої освіти відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Інклюзивні практики у сценічному мистецтві», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти спеціалізацій «Акторське мистецтво драматичного театру та кіно», «Акторське мистецтво театру ляльок», «Режисура драматичного театру», «Режисура театру ляльок», «Театрознавство».

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування системи знань про сутність, основні завдання та напрями інклюзії в сценічному мистецтві.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

- об'єкт, предмет, структуру дисципліни;

- уявлення про інклюзію та феномени доступності, безбар'єрності, інклюзивності з урахуванням вітчизняного законодавства, нормативних документів,
- правила комунікації та етикету,
- форми та види інклюзивного мистецтва (індивідуальні, колективні),
- основні форми та види арттерапії,
- міжнародної практики та успішні мистецькі проекти з людьми з інвалідністю та іншими вразливими групами,
- вітчизняні практики та успішні мистецькі проекти та копродукції в галузі інклюзії

Уміти:

- самостійно та вільно орієнтуватися в інклюзивних процесах та інклюзивних сценічних практиках;
- належно володіти фаховою термінологією;
- аналізувати процеси інклюзивних театральних практик;
- обґрунтовувати власну думку щодо питань інклюзії в сучасному театральному процесі;
- співпрацювати з психологами і психотерапевтами над створенням інклюзивних мистецьких проєктів, реабілітаційних практик засобами театротерапії;
- розробляти зміст та структуру арттерапевтичних практичних занять на вільну тему (з урахуванням порад психолога);
- підготувати та провести індивідуальний або колективний інклюзивний міні-проєкт з використанням арттерапевтичних технік в тому числі і театротерапії;
- підготувати мультимедійну презентацію на одну із запропонованих тем

Здобуті знання та уміння забезпечують формування таких **компетентностей**, зокрема:

- ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена

суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

- ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК07. Здатність працювати в команді.
- ЗК08. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- СК01. Здатність генерувати задум та здійснювати розробку нової художньої ідеї та її втілення у творі сценічного мистецтва.
- СК02. Здатність до творчого сприйняття світу та його відтворення у художніх сценічних образах.
- СК03. Здатність до ефективної діяльності у колективі в процесі створення сценічного твору, керівництва роботою і / або участі у складі творчої групи в процесі його підготовки.
- СК05. Здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.
- СК07. Здатність до розуміння та оцінювання актуальних культурно-мистецьких процесів.
- СК08. Здатність оперувати новітніми інформаційними й цифровими технологіями в процесі реалізації художньої ідеї, осмислення та популяризації творчого продукту.
- СК09. Здатність співвідносити особисте розуміння художньої ідеї та твору із зовнішнім контекстом.
- СК10. Здатність передавати знання про сценічне мистецтво та практичний досвід фахівцям і нефахівцям.
- СК12. Здатність орієнтуватися в історії різних видів мистецтва, розуміти можливості використання їх виражальних засобів при створенні синтетичного за своєю природою твору сценічного

мистецтва (творчого проєкту).

- СК13. Здатність вільно орієнтуватися у напрямках, стилях, жанрах та видах сценічного мистецтва, творчій спадщині видатних майстрів.
- СК14. Здатність враховувати етичні засади професійної діяльності.
- СК15. Здатність враховувати економічні, організаційні та правові аспекти професійної діяльності.

Та *програмних результатів навчання*, зокрема:

- ПРН01. Визначати взаємозв'язок цінностей громадянського суспільства із засадами розвитку сфери культури й мистецтва в Україні.
- ПРН02. Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері сценічного мистецтва.
- ПРН03. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово.
- ПРН04. Здійснювати пошук необхідної інформації у професійній літературі, в мережі Інтернет та інших джерелах.
- ПРН05. Застосовувати сучасні цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення до розв'язання відповідних задач професійної діяльності у сфері сценічного мистецтва.
- ПРН06. Генерувати та концептуалізувати художню ідею та твір.
- ПРН08. Співвідносити мистецькі ідеї та твори із соціальним, культурним та історичним контекстом для глибшого їх розуміння.
- ПРН09. Обирати оптимальні художньо-виражальні (акторсько-виконавські, хореографічно-пластичні, музично-вокальні) та технічні засоби відтворення креативного задуму при реалізації сценічного твору (проєкту).
- ПРН10. Розуміти сценічне мистецтво як художній та соціокультурний феномен, знати специфічні відмінності

художньої мови театру та перформативних мистецтв.

- ПРН11. Організувати, планувати та провадити сценічну діяльність.
- ПРН13. Самостійно ідентифікувати напрями та концепції сценічного мистецтва у контексті сучасного художнього життя.
- ПРН15. Знати основні закони психології творчості.
- ПРН16. Вміти передавати знання про сценічне мистецтво та практичний досвід фахівцям і нефахівцям.
- ПРН17. Вміти обирати адекватні засоби презентації результатів власної професійної діяльності у сфері сценічного мистецтва.
- ПРН 18. Проводити професійну діяльність у сфері сценічного мистецтва з урахуванням правових, економічних та етичних аспектів.

Перелік тем

I МОДУЛЬ містить теми і завдання, які охоплюють теми поняття інклюзії, інклюзивного мистецтва, законодавства та нормативних документів в галузі інклюзії, правил комунікації та етикету, співпраця з психологом (теми 1-3):

Тема 1. Поняття інклюзії та інклюзивного мистецтва. Законодавство та нормативні документи. Правила комунікації та етикету.

Тема 2. Поняття арттерапії. Види і форми арттерапії. Арттерапія, як ефективний метод реабілітації дітей і дорослих.

Тема 3. Театротерапія. Технології театротерапії в сучасній соціальній реабілітації

II МОДУЛЬ містить теми і завдання, які знайомлять здобувачів вищої освіти з зарубіжними і вітчизняними інклюзивними практиками в галузі сценічного мистецтва (теми 4-6):

Тема 4. Сценічні практики орієнтовані на потреби людей з інвалідністю, та осіб з ПТСР.

Тема 5. Сценічні практики спрямовані на інтеграцію людини з інвалідністю у процес створення мистецького продукту на рівні людей без інвалідності.

Тема 6. Театральні проєкти орієнтовані на створення безбар'єрного середовища.

Форми та технології навчання

Теоретичне лекційне навчання, практичні заняття та самостійна робота, презентація, тестові контрольні роботи

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу moodle

Система оцінювання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для диференційованого заліку	для заліку
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
74–81	2C		
64–73	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань студентів.

90–100–A– відмінно – повне розкриття змісту матеріалу; високий рівень загальної ерудиції; обізнаність у питаннях інклюзії та інклюзивних практик у сценічному мистецтві; обізнаність з практикою сучасного театрального процесу

і ролі інклюзії в них; вміння логічно вибудувати відповідь; наявність емоційної складової; високий рівень образного мислення; здатність до виявлення самостійного судження; наявність власної точки зору на мистецьке явище; вміння аналізувати; високий рівень грамотності; високий рівень культури мови.

82–89–В– добре – відповідь самостійна без запитань викладача. Можливий допуск двох-трьох неточностей, хороший рівень загальної ерудиції; обізнаність у питаннях інклюзивних практик у сценічному мистецтві; обізнаність з практикою сучасного театрального процесу; вміння логічно вибудувати відповідь; достатній рівень образного мислення; достатній рівень грамотності; достатній рівень культури мови.

74–81–С– добре – достатній рівень загальної ерудиції; обізнаність у питаннях інклюзивних практик у сценічному мистецтві при викладі матеріалу можуть бути допустимі незначні прогалини, допускається дві-три неточності при висвітленні додаткових питань и випадках коли здобувач вищої освіти легко виправив їх після зауважень викладачів; достатнє вміння логічно вибудувати відповідь; достатнє вміння аналізувати; достатній рівень грамотності та культури мови.

64–73–D– задовільно неповне розкриття змісту матеріалу. Недостатній рівень загальної ерудиції та обізнаності у питаннях інклюзії; недостатнє вміння логічно вибудувати відповідь; посереднє вміння аналізувати; середній рівень грамотності та культури мови нижче середнього.

60–63–E– задовільно фрагментарне розкриття змісту матеріалу; низький рівень загальної ерудиції та обізнаності у питаннях інклюзивних практик у сценічному мистецтві; низький рівень вміння логічно вибудувати відповідь; низький рівень вміння аналізувати інклюзивні процеси; низький рівень грамотності та культури мови.

35–59–FX– незадовільно (з можливістю повторного складання) – Низький рівень загальної ерудиції; не обізнаність у питаннях інклюзивних практик у сценічному мистецтві» невміння логічно вибудувати відповідь; відсутність здатності до аналізу; відсутність здатності до виявлення самостійного судження; відсутність власної точки зору на мистецьке явище;

невміння аналізувати інклюзивні процеси; низький рівень грамотності; низький рівень культури мови.

0–34–F– незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) відсутність знання здобувачем вищої освіти навчального матеріалу, відсутність ерудиції; невідміння логічно вибудувати відповідь; відсутність здатності до аналізу; відсутність здатності до виявлення самостійного судження; відсутність власної точки зору на мистецьке явище; відсутність умінь аналізувати інклюзивні процеси; низький рівень грамотності; низький рівень культури мови; невідміння робити висновки та узагальнення

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта.

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів вищої освіти у міжнародних та вітчизняних наукових конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів тощо.

Політика курсу

Робота в курсі має відповідати вимогам «Положення ХНУМ імені І. П. Котляревського про академічну доброчесність» <http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat1%8C.pdf> та «Кодексу академічної доброчесності ХНУМ імені І. П. Котляревського» (<http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat/%96.pdf>)

Відвідування здобувачами вищої освіти лекційних та практичних занять є важливим компонентом курсу з огляду на складність дисципліни. За умови дистанційного навчання важлива присутність здобувача вищої освіти під час онлайн-зустрічей у ZOOM та регулярне виконання завдань у moodle.

Використання мобільних телефонів під час навчального процесу заборонено, окрім випадків, коли викладач дозволяє користуватись у освітніх цілях.

Рекомендована література:

1. Бриндіков Ю. Л. Арт-терапія: суть, можливості роботи з військовослужбовцями учасниками бойових дій / Юрій Леонідович Бриндіков. // Науковий вісник Ужгородського університету. 2017.
2. Сорока, О. В. Зарубіжний досвід підготовки арт-терапевтів [Текст] / О. В. Сорока // Науковий вісник Ужгородського університету : серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2015. – Вип. 36. С. 167-170. Бібліогр. : с. 169–170
3. Максименко Д. Різнокольорове дитинство. Ігротерапія, казкотерапія, ізотерапія, музикотерапія / Дмитро Максименко. 2021. 192 с.
4. Паві. П. Словник театру. / За ред. В. Клековкіна. Львів, 2006.
5. Hill A. Art versus Illness: A Story of Art Therapy / Adrian Hill. – G. Allen and Unwin, 1948. – 94 p.
6. Malchiodi C.A. Handbook of Art Therapy / C.A.Malchiodi. – London; NY: The Guilford Press, 2003. – 480 p.
7. Mc Isaac P. Playback Theatre and Trauma: an evolving approach / Paul Mc Isaac //Interplay. – 2013. – № 12. – P. 27–28.
8. VALENTA, M. – POLÍNEK, D. Dramaterapie a teatroterapie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013

Інтернет джерела:

1. Закон України про театри і театральну справу [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2605-15#Text>.
2. Етикет інвалідності. Поради Конвенція про права дитини та побажання [Електронний ресурс]. 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://publicalternative.com.ua/wp-content/files/Etyket%20Invalidnosti.pdf>.
3. Конвенція про права дитини [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021.
4. Конвенція про права осіб з інвалідністю [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71

5. Конституція України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
6. Український Культурний Фонд [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://ucf.in.ua/> .
7. Савінов В. В. Вплив плейбек-театру на особистість, що переживає наслідки травматичних подій [Електронний ресурс] / В. В. Савінов
Режим доступу до ресурсу: <https://lib.iitta.gov.ua/711965/1/>
8. American Art Therapy Association [Електронний ресурс]. – URL:
<https://arttherapy.org/about-art-therapy>
9. Art Therapy Information. – London: The British Association of Art Therapists, 2014. – 10 p.
10. Edwards D. Art Therapy: Creative Therapies in Practice / David Edwards. – London: SAGE, 2014. – 198 p.
11. Gain important education outcomes: Implement a successful art therapy program within k-12 schools [Електронний ресурс]. – URL:
www.americanarttherapyassociation.org/upload/toolkitarttherapyinschools.pdf
12. Michal Růžička, Martin Dominik Polínek. Úvod do studia dramaterapie, teatroterapie, zážitkové pedagogiky a dramiky Učebnice pro specializované studium pro prevenci sociálně patologických jevů [Електронний ресурс] / Michal Růžička,, M. Polínek // P-centrum, Olomouc. – 2013. URL:
<https://uss.upol.cz/wp-content/uploads/2014/10/u%C4%8Debnice.pdf>
13. Playback Theatre [Electronic resource] // Playback Centre. About us. – Access mode:
<http://www.playbackcentre.org/about-playback-theatre/playback-theatre-its-uses/>
14. Rubin J.A. Approaches to Art Therapy: Theory and Technique / J.A. Rubin. – NY; London: Routledge, 2016. – 511 p.
15. The British Association of Art Therapists [Електронний ресурс]. – URL:
<http://www.baat.org/About-Art-Therapy>